

Bili smo na prizoriščih bitke pri El Alameinu

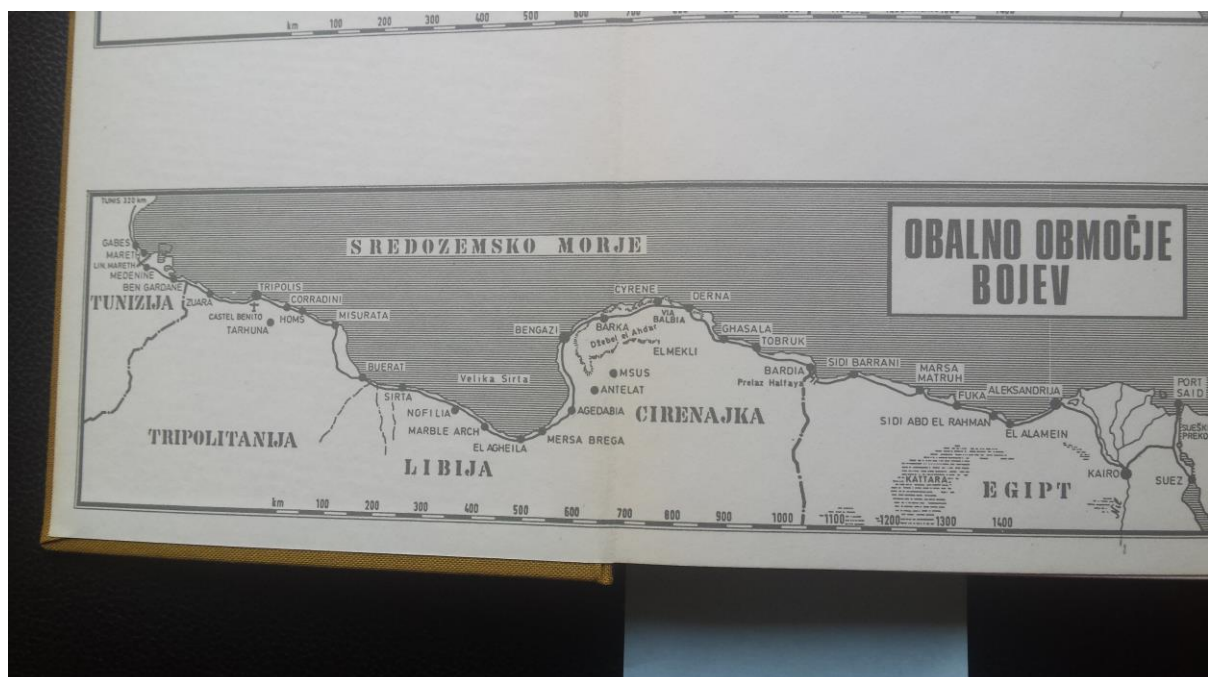

Pred vhodom v muzej El Alamein

Med skrbnim načrtovanjem mednarodnih vojaško-strokovnih ekskurzij, ki so že lep čas stalnica našega delovanja, je na Območni organizaciji ZSČ Ljubljana med tehtanjem različnih predlogov že lansko jesen padla odločitev, da bomo letos obiskali Egipt. Naša pozornost bo veljala pokrajini ob Sredozemski obali s poudarkom na El Alameinu, kjer so se med 23. oktobrom in 7. novembrom 1942 odvijali za II. svetovno vojno v Severni Afriki prelomni dogodki. Odziv je bil velik, saj nas je 13. junija na petdnevno potovanje v organizaciji našega izkušenega tour operaterja SKI FUN z Damjanom Habjaničem na čelu krenilo za dobre tri desetine članov in članic ZSČ (na fotografiji zgoraj pred vhodom v muzej v El Alameinu). Seveda pa smo v teh dneh spoznali še veliko lepih in zanimivih krajev, predvsem pa si dodobra ogledali še piramide in druge

znamenitosti iz bogate zgodovine starega Egipta, nenazadnje pa občutili tudi navade in način življenja sodobnih Egipčanov.

Naš predsednik, major Borut Zajec, je poskrbel, da nam med čakanjem na "transferje" med letališči (Brnik, Carigrad, Kairo), ki so nam "pobrli" cel dan, ni bilo dolgčas. Pripravil je priložnostni priročnik, ga razmnožil in razdelil med vse udeležence, tako da smo se lahko že kar na začetku podučili o bojiščih in bitkah v Severni Afriki (Tripolitaniya, Cirenajka, Egipt) od leta 1941 do 1943. Pa pogledjmo!

Obalno območje bojev

Opis terena (slano močvirje, pesek, skala, sonce)

Za razumevanje poteka bitke med silami osi in silami takratnega britanskega imperija na področju El Alameina (v današnjem Egiptu) v II. svetovni vojni se je nujno seznaniti z značilnostmi pokrajine ob Sredozemski obali, v kateri so se odvijali ti dogodki.

El Alamein je bil v tistih časih nepomembna postaja na obalni železniški progi, oddaljena 80 km od Aleksandrije, in ki je bila zgrajena do kraja Marsa Matruh (320 km od Aleksandrije). Mestece nosi ime po grebenu med progo in morsko obalo, Tel el Alamein, grič z dvema vzpetinama. Vojakom, ki so bili stacionirani v Egiptu, je bilo (po)znano kot ugodno počivališče preko noči na potovanju v Marsa Matruh. Takrat ceste ni bilo, samo železnica. Nasproti postaje je bil na nekaterih mestih možen dostop do morske obale, kjer so si lahko v čisti, modri morski vodi s sebe sprali prah, ki jih je pokrival od glave do peta.

Quaret el Himeimat – 45 km proti jugu, takratnemu tipu vojaka poznan kot pomembna geografska oznaka na direktnem, cevi podobnem ozkem prehodu skozi puščavo med morsko obalo in neprehodnim delom puščave na relaciji od Kaira do kraja Marsa Matruh (razdalja 450 km). Strahotna ovira, neprevozna za vozila, razen na enem ali dveh mestih, se od tam razprostira v jugozahodni smeri na razdalji do oaze Siva v oddaljenosti 320 km. To je t.i. Quattara Depresija (usad), prostrano slano močvirje – barje, 60 m pod morsko gladino, prehodno samo za kamele, pa še to le na nekaterih mestih. Razprostira se na sever, dokler jo v bližini Sive ne omeji strma in nazobčana brežina. Od jugo-zahodnega kota tega slanega močvirja blizu Sive se širi še ena strašna bariera, in sicer na dve strani – na sever in na jug na stotine milj daleč: Veliko peščeno morje. Južno in vzhodno od teh terenskih ovir je puščavski

pesek, ki ga pokriva tanka gramozna skorja. Lahko naložen tovornjak, seveda s puščavskimi pnevmatikami, se lahko pelje po tej »skorji«, razen preko peščenih sipin, ki jih puščavski veter oblikuje v smeri sever – zahod proti jugovzhodu. Toda več vozil že ne more voziti po isti smeri, ker postane površina pod pritiskom pnevmatik izdajalsko peščeno močvirje in je vse skupaj prevozno samo za zelo izkušene »puščavske lisice«.

Severno in zahodno od te ovire je puščava spet popolnoma drugačna. Izjemoma neposredno pri morju, kjer spet prevladujejo slana močvirja in peščene sipine, se spet pojavi skalnata podlaga, ki prenese težak transport. Sem ter tja jo prekinejo depresije, brežine in pobočja mehkega peska, tuftne goščave, ki povsem omejujejo gibanje; še zlasti v temi je premikanje brez prižganih žarometov nemogoče (vse operacije so se začele ponoči, zato so se izvajale predvsem in samo v času polne lune!).

Strateška pomembnost tega prehodnega "vratu" ob obali na zemljišču med El Alameinom in Quaret el Himeimatom (45 km) je zato ogromna. To ožino so morale premagati in izvesti prehod vse armade, ki so napadale Egipt iz smeri zahoda. Položaj je očiten vsakomur, ki pogleda zemljevid. Seveda mogoče kdo misli, da se je tu skozi stoletja zvrstilo nešteto bitk. **NOBENE BITKE NI BILO.** Puščava, ki se razprostira na stotine kilometrov proti zahodu je neprehodna bariera za kakršno koli invazijo pred t.i. »mehaniziranim vekom«. Celo še v letu 1938 so bili britanski vojaški eksperti prepričani v dogmo, da v Zahodni puščavi zaradi pomanjkanja vode ne more biti stacionirana vojaška enota, večja od brigade. Tu so se motili, kajti voda je tudi tam – seveda za tiste, ki znajo vrtati in vedo kje. Morali pa so biti tudi sposobni vodo transportirati do uporabnika.

Strateška situacija (do leta 1935 in naprej do jeseni 1942).

Kako se je moglo v jeseni 1942 pripetiti, da se je vrhunec spopada med na eni strani armadami osi (Italije in Nemčije) in na drugi strani armadami britanskega imperija (takrat tako ogromnega, da sonce na teritoriju imperija nikoli ni zašlo), koncentriral na teh 45 kilometrov dolgega in nekaj kilometrov širokega pokrajinskega »vratu«?

Britanske čete so bile stacionirane v Egiptu od leta 1882 naprej. Tega leta je Sir Garnet Wolseley izkrcal britansko vojsko pri Ismailiji, indijske čete pa pri Suezju in premagal armado Ismaila Khedive pri kraju Tel el Kebir. Takrat je britanska mornarica z morja bombardirala Aleksandrijo. Že od leta 1869, ko je bil odprt Sueški prekop, je Velika Britanija temu ozkemu delu ozemlja med Sredozemskim in Rdečim morjem, posvečala večjo pozornost. Britanci so takrat seveda povabili Francoze k sodelovanju, a so ga ti zavrnil in Velika Britanija je od tistih časov naprej ukrepala samostojno.

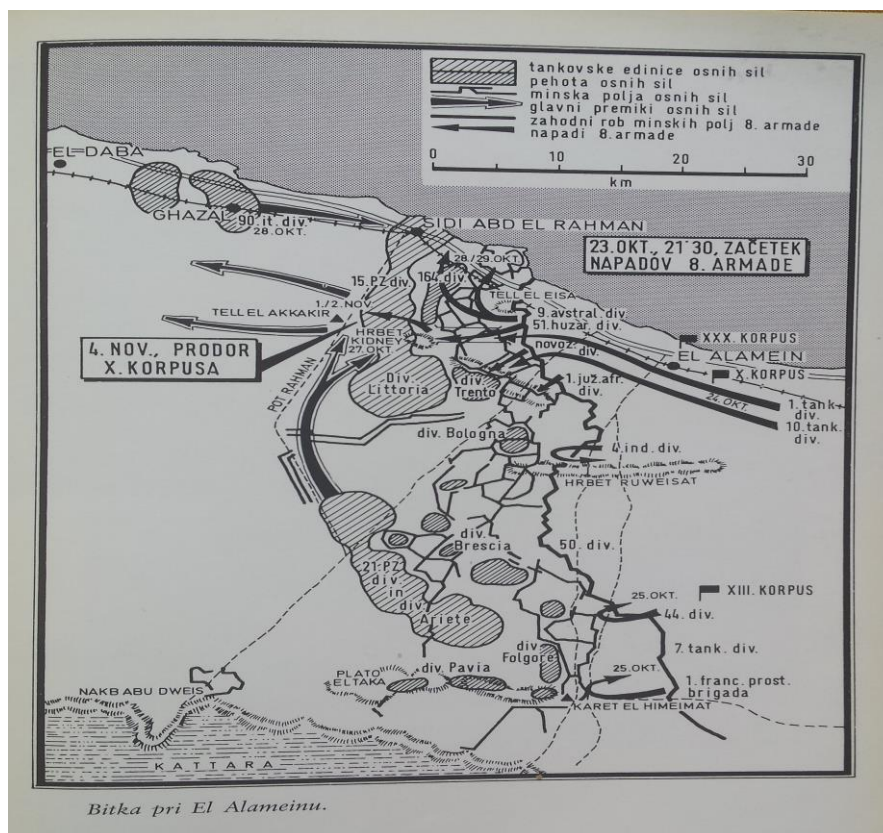
Ko so počasi počistili »egiptovsko hišo« in jo spravili v red – seveda ob prisotnosti britanske vojske in administracije – je leta 1914 nastopila nova situacija. Egipt je bil v tistem času nominalno še vedno odvisen od turškega imperija (od turškega sultana) in ko se je ta povezal z Nemci v I. svetovni vojni, je V. Britanija prisilila Egipt, da je razglasil samostojnost ozirom neodvisnost od Turčije. Turške sile so s pomočjo Nemcev še enkrat v tem obdobju prišle iz Palestine celo do Sueškega prekopa.

Vse obdobje I. svetovne vojne je bil Egipt centralna baza za podporo vojnim operacijam v Gallipoliju, v Grčiji (Salonika) in v Palestini. V Zahodni puščavi je bilo v tem obdobju nekaj manjših spopadov s plemenom Senussi, ki so jih aktivirali Turki in Nemci. Takrat so že

nastopile »mehanizirane sile« Westminstrskega vojvode. Imeli so že vozila, opremljena z motorji Rolls Royce.

Po koncu I. svetovne vojne je V. Britanija seveda tam ostala z mnogo širšimi pooblastili in odgovornostmi za mir na t.i. Bližnjem Vzhodu. Takrat sta postala pomembna vsaj dva faktorja: 1. preskrba z nafto ter 2. vzpostavitev letalstva in letalskih baz. Vojska V. Britanije je ostala stacionirana v Kairu, Aleksandriji in Ismailiji, kajpak z namenom preprečiti poskuse za egiptovsko osamosvojitvev.

V letu 1935 je Italija, že stacionirana v Libiji, napadla Etiopijo. Oboji, V. Britanija in Egipt, so se zavedali nevarnosti obkoljenosti s strani fašističnih sil in uvedli so modernizacijo britanskega garnizona v Egiptu, takrat temelječega večinoma na konjih in peš.

Bitka pri El Alameinu

Razvoj do prihoda AFRIKA KORPS (DAK) v Libijo februarja 1941

Tako so Britanci, ko se je ob padcu Francije leta 1940 Italija pridružila silam Osi, v Zahodni puščavi v Marsa Matruhu (450 km zahodno ob obali Sredozemskega morja) imeli stacionirano eno oklepno divizijo (7.). Oklepna vozila, ki so bila izdelana pred 25 leti, so bila kljub motorjem Rolls Royce zastarela. Vendar je ta divizija pri Sollumu s podporo eskadrilje lovcev in treh eskadrilj bombnikov vdrla v Libijo in nadaljevala prodor proti zahodu. Italijanske sile so bile v začetku leta 1941 (februar) popolnoma premagane v dveh bitkah: v Sidi Barrani, dokončno pa pri Beda Forumu južno od Bengazija, v oddaljenosti 1300 km od Kaira, in grozilo je, da jih bodo Britanci vrgli v morje. Takrat so se Nemci zavedeli grozeče nevarnosti, da bo vsa Severna Afrika prišla pod kontrolo zavezniških – protifašističnih sil. Če bi Britanci zavzeli še Tripolitanijo (Tripoli v centru Tripolitanije je od Kaira v zračni linij oddaljen 1600 km), bi se lahko združili s francoskimi odporniški silami, ki so se borile v Severni Afriki proti kolaborantskemu fašističnemu režimu v Vichyju, in bi tako obvladali celotno Severno Afriko.

V naglici so Nemci zbrali majhno mobilno oklepno skupino in jo poslali na pomoč Italijanom za obrambo Tripolitanije pred napredujočimi britanskimi silami v smeri Tunizije. Poveljnik te skupine je bil Erwin Rommel, ki je prej briljantno vodil svojo oklepno divizijo v napadu na Francijo leta 1940. Ta sila, takrat imenovana 5. lahka oklepna divizija (pozneje 21. tankovska), je bila jedro bodoče DAK (Deutsche Afrika Korps), nemške skupine Afrika, ki se je pozneje preimenovala v »Oklepno armado Afrika« .

Tako se je začel poseg Afrika Korps in trajal vse leto 1941 in še v leto 1942 (november). V tem času je Rommel dvakrat pod borbo premagal

razdaljo 2600 km, v vsako smer po dvakrat. Dvakrat je pred seboj potiskal Britance, dvakrat pa jih je imel za petami. Končni umik Rommla in njegove Armade Afrika se je začel s končnim porazom pri El Alameinu novembra 1942 in končal z odhodom Rommla iz Afrike skupaj z generalom Von Arnimom, katerega je z novimi silami Hitler prepozno poslal v Egipt. Končni poraz je Rommel doživel v Tuniziji na prelazu Kasserine s strani ameriških zaveznikov, ki jih je v Tunisu v operaciji »Bakla« 8. novembra 1942 izkrcal general Eisenhower.

Odločilna bitka pri El Alameinu (23. oktobra do 7. novembra 1942)

Pomen poraza Rommla pri El Alameinu 4. novembra 1942 v zadnji bitki (pred tem sta bili še dve) najbolje ponazori takratni Churchillov izrek: »Pred El Alameinom nismo nikoli zmagali, po El Alameinu pa nikoli več nismo bili poraženi«. Komentar Rommla po začetku umika v smeri zahoda je tudi značilen: »Kdor koli ni dosegel obalne ceste in začel bežati proti zahodu, je bil izgubljen«.

Nemci in Italijani so bili premagani. Taktično so jih Britanci dobesedno »zdrobili«. Statistične številke so impresivne. Od nemških divizij so ostali »skeleti«, italijanske divizije Littorio, Trento in Trieste so bile dobesedno izbrisane in tudi elitna Ariete ni ušla svoji usodi.

Razbitine tankov, topov in letal

Fašistične sile so od začetnih 108.000 izgubile 55.000 mož (25.000 ubitih, 30.000 ranjenih in pogrešanih). Od 900 tankov je bilo 320 totalno uničenih; Britanci so zajeli 1000 topov.

Britanske sile, čeprav v ofenzivi, so izgubile »le« 13.500 mož (ubitih 2350, pogrešanih 2260, drugo ranjeni). Izgube, razporejene po narodnosti: VB 58%, Avstralija 22%, Nova Zelandija 12%, Južna Afrika 8%. Okroglo 500 od 1300 tankov je bilo vrženih iz stroja, od tega totalno uničenih 150; uničenih tudi 110 protitankovskih topov.

Letalstvo - izgube: Nemci 84; zavezniki: 97, od tega Velika Britanija 77, ZDA 10.

Feldmaršal Montgomery

Feldmaršal Montgomery, Bernard Law (značilnosti kot vojaški voditelj Britanskih sil v bitki)

Montgomery, nastopil kot poveljujoči 8. armade, sveže prispel 12. avgusta 1942 na poziv Churchilla iz V. Britanije in se predstavil od sonca porjavelim vojakom brez izstopajočih fizičnih posebnosti. Ni imel impresivne postave kot general Auchinleck pred njim, niti lepega, vojaškega videza kot general Aleksander (načelnik GŠ v Kairu) niti grobih potez generala Wawella (še pred Auchinleckom). Bil je droban, vitek in ne visok. Nosil je brke, imel ostro oblikovan nos in blede modre oči, barve divje hijacinte. Te oči so bile pomembne za vtis. Glas ni bil zvočen, bolj grob. Toda oči in glas skupaj so izdajali njegov karakter. Bil je oster, luciden, trden v svoji odločnosti; ni bil toplosrčen, ni trpel razpravljanja, ni popuščal pri dovoljevanju napak podrejenih. Odločil je točno tako, kot je moralo biti, in kako se bo izvedlo. Takoj je človek vedel, da šibkosti ne bo. Ljubitelj pitja čaja in nekadilec. Povelje je izdal enostavno in naravnost. Ves čas po Sandhurstu (britanska Vojaška akademija), se je zelo resno lotil študija izvajanja vojaškega poklica in dosegel popolno mojstrstvo v tej obrti. Brez odlašanja se je znebil oficirjev, ki mu niso »pasali«. Ni pa imel hladnega srca in je rad pomagal. Vrsta oficirjev je ostala z njim do konca vojne, ki je bil še 3 leta daleč. Imel je navado, kot Napoleon, »mes enfants«, vojska je bila »moji vojaki« govoril je »mi«, »nas«, »naš«. Svoje ljudi je občudoval in je to tudi izrazil: »Občudujem 8. armado in vaše borbene sposobnosti. Dvomim, da je kdo že imel tako čudovit borbeni stroj, kot ste 8. armada«.

Kaj je Montgomery napravil? Morali 8. armade je vcepil zanesljivost in prepričanje v zmago. Trdno jim je vbijal v glavo, da umika NI. Izgubljen EI

Alamein je takrat pomenil izgubljeno delto Nila »ipso facto«. Politika Montgomeryja je bila takoj po prevzemu poveljstva nad 8. armado: »Tu bomo ostali kjer smo, živi ali pa mrtvi«. Vse načrte za umik je dal sežgati. Tako tudi po besedah štabnega častnika: »Tudi če bi hoteli bežati, ne bi mogli«.

Feldmaršal Rommel

Feldmaršal Rommel, Erwin, vojaški poveljnik nemških sil (Deutsche Afrika Korps)

Rommel lahko kot zgodovinsko osebnost gledamo s štirih vidikov: kot vojaškega poveljnika, kot pisatelja, kot Nemca in kot stvaritev britanske domišljije. Če začnemo z zadnjim – res nenavadno je, kakšen močan vtis je Rommel naredil na Britance: takšnega vtisa ni naredil noben drug nemški poveljnik med vojno ali po njej, tudi ne danes, 77 let pozneje. Zato si lahko mislimo, kako je buril domišljijo pripadnikom britanske 8. armade v puščavski vojni in lahko razumemo kako nujno je bilo Auchinlekov sporočilo njegovim štabnim častnikom, v katerem je svaril pred nevarnostjo, da Rommel postane nekakšen »čarodej ali strašilo« in jim zabičal, »naj se otresejo misli, da bi bil Rommel kaj drugega kot navaden nemški general«. V tistem času je Rommel za Britance – in ne samo za vojake – očitno predstavljal vse kar je dobrega v nemškem značaju, obogatenem z vojaškim genijem in z zmožnostjo za skoraj neomejene uspehe, kar je tako bridko primanjkovalo britanskim generalom v letih 1941 in 1942. Ali je bil ta nehotni način čaščenja junakov upravičen? Koliko je bilo v tem nagonske želje vseh Britancev, da bi še povečali vrline moža, ki jih je premagoval – kar je navsezadnje bolje, kot da te je porazil junak in ne šleva?

Zmožnosti Rommla kot vojaškega poveljnika nista sestavljali samo dve sestavini; "snovalna in izvrševalna", pridružena jima je bila še tretja, najpomembnejša človekova lastnost – voditeljstvo. Rommel ni bil rojen strateg. Njegova zmožnost za snovanje je dosegla globino in zrelost šele zelo pozno v njegovem življenju, potem ko se mu je obzorje razširilo. Ko bi bil on vladal Nemčiji, namesto da je bil samo eden od vojaških poveljnikov, bi bil verjetno popeljal nemške legije v strateške operacije, nad katerih drznostjo bi bil svet strmel. Veliko bi bilo zmag in veliko

porazov, predvsem pa bi se vojske stalno gibale – neprenehno vojskovanje –, ker je Rommlovo gledanje na vojskovanje slonelo na neomajni veri v tisto, čemur Nemci pravijo »operacije«, Britanci pa »manevriranje«.

Njegova taktika v puščavi – ker je imel navadno manjše sile kot nasprotnik – je bila mešanica sijajnih lastnosti in slepila, vedno pa se je odlikovala z lahkotnostjo, naglim odzivanjem in intuitivnim zaupanjem vase, ki je tako očitno manjkalo njegovim nasprotnikom (in njegovim zaveznikom – Italijanom). Seveda ne smemo prezreti strateške razlike: drugače kot za Nemce je bilo za Britance vojskovanje v puščavi poglavitna naloga in si zato niso smeli privoščiti kakega odločilnega poraza.

Njegov poklicni temperament je bil, zdi se, dovolj neprijeten. Ni bil zmožen delati s tistimi, ki se niso strinjali z njim, pa naj gre za vrstnike ali predstojnike. Z generali, ki so mu bili podrejeni, je bil enako neprijazen kot s sebi enakimi, ni pa bil tak z navadnimi vojaki. Ti so ga poznali kot preprostega moža, ki je živel enako kot oni, delal enako trdo, se bojeval enako zagrizeno in ki je znal enako učinkovito razpostaviti vod kot narediti načrt za napad celotne divizije.

Končujemo z nekaj besedami o Rommlu kot Nemcu: bil je pojav, kakršnega bi v dvajsetem stoletju težko našli drugje kot v Nemčiji. Kje bi še lahko našli na videz precej puščobnega, politiki tujega pehotnega častnika, ki se je v štirih letih kot raketa povzpел od podpolkovnika do feldmaršala in so ga njegovi politični gospodarji dve leti zatem umorili?!

Bil je vzgled, na pohodih in v napadu je bil vedno spredaj in ne zadaj, kot je Mussolini očital svojim generalom.

Bibliografija, ki je majorju Borutu Zajcu služila za pripravo tega prispevka udeležencem strokovno-vojaške ekskurzije v Egipt, imenovane »El Alamein 2019«:

- Charles Douglas - Home: Rommel, 1962

- Michael Carver: El Alamein, 1962

- C.E. Lucas Philips: Alamein, 1962, 1965

Pokopališče Commonwealth

Po obisku vojaškega muzeja in pokopališča Commonwealtha ter italijanskega in nemškega pokopališča je sledila enoinpolurna vožnje do drugega največjega egipčanskega mesta – Aleksandrije. Tu nas je čakal ogled rimskega teatra ter obisk novozgrajene knjižnice, postavljene seveda v sodobnejšem slogu.

Ohranjeni del rimskega teatra v Aleksandriji

Rimske izkopanine v Aleksandriji

Po zgodnjem zajtrku smo se naslednjega (3.) dne že zarana odpeljali proti približno tri ure oddaljenem Kairu. Tu smo na – po "arabski pomladi" (leta 2011) še bolj znamenitem trgu Tahrir – najprej obiskali Egipčanski muzej, ki nudi vpogled v neverjetne zaklade faraonskega Egipta. V njem, poleg 250.000 predmetov, hranijo tudi več kot 3.000 let staro Tutankamonovo bogastvo. Mnoge dragocene zlate predmete je shranil za življenje v onostranstvu. Pravijo, da bi – če bi vsak eksponat ogledovali le minuto – za ogled vsega muzeja porabili devet mesecev. Kot sem izvedel po povratku v domovino, pa se utegne ta rok še podaljšati. Egipčanske oblasti namreč skušajo preprečiti prodajo doprsnega kipa Tutankamonove glave, ki jo bodo pri dražbeni hiši Christie's v Londonu pod dražbeno kladivo poslali naslednji mesec. Čisto mogoče je namreč, da je bil artefakt ukraden iz slovitega templja Karnak v Luksorju, zato bodo morali Britanci pojasniti njegov izvor...

Tutankamonov prestol

Pa še to:

Svoje bogastvo bodo sicer v kratkem morali deliti: del zakladov iz Tutankamonove grobnice bodo preselili v novi Veliki egipčanski muzej, ki ga bodo naslednje leto odprli ob vznožju piramid v Gizi, zbirko kraljevih mumij pa čaka pot na drugo lokacijo v Kairu, v Narodni muzej egipčanske civilizacije. Temelj prestrukturacije Egipčanskega muzeja bo nova postavitve več soban v bližini vhoda in pa selitev artefaktov iz kraljeve grobnice v Tanisu v sobo, kjer trenutno še biva Tutankamonova zbirka.

Projekt, ki se zanaša (tudi) na 3,1 milijona evrov evropske pomoči in podporo konzorcija petih evropskih muzejev (med njimi sta British Museum in Louvre), predvideva dolgotrajno vizijo in napredek, ki bodo muzeju – tako vsaj upa Egipt – zagotovili tudi mesto na Unescovem seznamu kulturne dediščine.

Skupinska fotografija pred sfingo s Keopsovo piramido v ozadju

Zadnji dan je bil namenjen odkrivanju starega Egipta. Najprej smo si ogledali velike piramide v Gizi. Največja je Keopsova, ki meri v višino kar 145 metrov, sledijo pa ji Kefrenova in Mikerinova. Spustili smo se še do dolinskega granitnega templja in skrivnostne Sfinge, srečali smo se pa tudi z beduini. Ja, in nekateri so zajahali kamele! Za konec pa smo skočili še v Sakkari, kjer smo si ogledali piramido, ki jo je okoli leta 2700 pr.n.št., gradil čudodelnik Imhotep.

Med potjo smo se na kratko ustavili še v izdelovalnici papirusa, kjer smo se seznanili z načinom izdelave tega dragocenega papirja, in obiskali še znameniti tržnico Khalili, kjer je bila še zadnja možnost za nakup spominkov.

Pred zaključkom še nekaj "podrobnosti":

Egipčani so dobro poskrbeli za našo varnost: na avtobusu nas je ves čas spremljal oborožen policist v civilu, za avtobusom nas je spremljalo patroljno vozilo policije, na točkah ogledov pa sta pred in za avtobusom skrbela za zavarovanje dva oborožena policista. Zato smo bili res brez skrbi. Le nadležnih prodajalcev najrazličnejših spominkov se nismo in nismo mogli otresti. Ampak to je že tamkajšnja folklor...

Zadnji (5.) dan smo "ponovili vajo" prvega dne, le da v obratni smeri. Iz postelje so nas začeli "metati" ob 5.15, opremili z zajtrki za s seboj, in nam zaželeli srečno pot do letališča v Kairu, od koder smo ob 8.45 odleteli proti Carigradu, od tam pa ob 17.50 proti Ljubljani, kjer smo pristali ob 19.05. Zdaj imamo za nekaj časa dovolj letal...

Damijan Križnik

Avtorji fotografij:

vodič Damjan Habjanič, Borut Zajec in D.K.